

Berichten

Buitenland

Voor de Nederlandse agribusiness, jaargang 33, nummer 5, mei 2007

In dit nummer:

- Interview met minister Verburg over Nederlandse agribusiness
- Dubai: logistiek centrum voor agroproducten
- De Finse markt: klein maar fijn

Colofon

Berichten Buitenland is een uitgave van de directie Industrie en Handel van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Deze publicatie is bestemd voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven, met als doel informatie te verstrekken over ontwikkelingen op agrarisch handelsgebied, buitenlandse markten, kwaliteiten etiketteringvoorschriften, wetgeving, landbouwprojecten, handelsbemiddeling, enz.

De berichtgeving van dit blad komt mede tot stand met medewerking van de landbouwraden die zijn verbonden aan de Nederlandse ambassades in het buitenland en de beleidsmedewerkers van de directie Industrie en Handel.

Uitgever:

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Industrie en Handel
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
www.minInv.nl/agribusiness

Informatie en abonnementen:

Voor informatie over artikelen of een (gratis) abonnement op Berichten Buitenland kunt u contact opnemen met de heer J.J.M. Verbeek,

Tel.: +31 (0)70 – 378 40 64

Fax: +31 (0)70 – 378 61 23

E-mail: j.j.m.verbeek@minInv.nl

Productie:

Exxion Communicatie

ISSN 0920 - 0975

Het overnemen of vermenigvuldigen van artikelen uit Berichten Buitenland is alleen toegestaan met bronvermelding.

N.B. Zoals gebruikelijk bij handelsbemiddeling, wordt alle informatie verstrekt buiten de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Inhoudsopgave

"Maatschappelijk verantwoord en transparant ondernemen is cruciaal"	3
Statistiek	6
Column	7
Dubai: logistiek centrum voor agroproducten	8
De Finse markt: klein maar fijn	11
Kort graag...	14
Korte berichten uit het buitenland	16
Link bekeken	22
Laatste nieuws	23

Gerda Verburg, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

“Maatschappelijk verantwoord en transparant ondernemen is cruciaal”

Nog ruim binnen haar ‘honderd dagen’ was minister Gerda Verburg van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit bereid tot een interview met *Berichten Buitenland*. Het werd een brede toer langs vele onderwerpen die van belang zijn voor de Nederlandse agribusiness. Verburg: “Het verder uitbouwen van de koppositie van de Nederlandse agribusiness zal ik stimuleren, maar zonder het peloton uit het oog te verliezen.”

In *Kiezen voor Landbouw* legde Verburg’s voorganger Cees Veerman een visie neer voor de toekomst van de Nederlandse landbouw. Daarin staat de ondernemer centraal en is de rol van de overheid vooral begeleidend. Is dat ook het beleid dat minister Verburg voorstaat? “De lijn van deze nota zal ik doortrekken, omdat ik die heel effectief en efficiënt vind. De ondernemingszin en het talent zijn in de Nederlandse agrosector – in de gehele keten – groot. Internationaal heeft Nederland op dit gebied juist daardoor een voortrekkersrol. Het gegeven van korte lijnen is dan belangrijk, maar niet allesbepalend. Zelfregulering door de markt kan echter een goed mechanisme zijn. Het betekent dat je stappen onderneemt met draagvlak van onderop, in plaats van het hanteren van een top-downbenadering. Dat dit werkt, blijkt wel uit de bijdrage die de sector levert aan het Nederlandse BNP, die indrukwekkend genoemd kan worden.”

Positie van Nederland

Van de toegevoegde waarde in de Nederlandse landbouw is 39% gebaseerd op geïmporteerde producten. Welke ontwikkelingen verwacht de minister voor wat betreft de Nederlandse handel in agrarische producten, binnen de Europese Unie en daarbuiten? En hoe ziet zij de invloed van de WTO? “In Europees verband wordt met veel interesse gekeken naar de ontwikkelingen in ons land op dit gebied. Wij nemen, zoals gezegd, een koppositie in. Ik bedoel bij het ontwikkelen van de vraag en het creëren van toegevoegde waarde. Het verder uitbouwen van die koppositie zal ik stimuleren, maar zonder het peloton uit het oog te verliezen”, aldus Verburg.

Zij vervolgt: “Het resultaat van de WTO-onderhandelingen zal zeker een behoorlijke impact hebben op dat deel van onze agribusiness-activiteit dat zich buiten de Europese Unie afspeelt. Maar de ervaring leert dat de Nederlandse agro-economie goed voorbereid is op een zich verder liberaliserende wereldhandel. Ik zie de WTO-ronde meer als een uitdaging dan een bedreiging. De specifieke uitdaging ligt in het creëren van een gelijk speelveld voor duurzaamheid wereldwijd.

De Chinese delegatie die ik op bezoek had in april, was erg onder de indruk van innovatie en duurzaamheid in de Nederlandse agribusiness, zoals in de glastuinbouw. Je kunt op dit punt nog verbeteren door samenwerking met kenniscentra. En je moet als ondernemer blijven investeren. Er is nog een ander sterk punt: Nederland is een belangrijke schakel in de logistiek van een groot aantal agrarische producten. Het bekende ‘één op de drie vrachtwagens in Nederland vervoert agrarische producten’ is daar volgens mij een goed bewijs van.”

Gewasverbetering

De export van technologie en expertise door de Nederlandse agribusiness wordt steeds belangrijker.

Hoe ziet de minister deze ontwikkeling?

Verburg: “Dit is natuurlijk commercieel van belang, maar ook in het kader van ontwikkelingssamenwerking. *Crop improvement*, ‘gewasverbetering’, heeft een duidelijk verband met een van de Millenniumdoelen van de Verenigde Naties. [Dit zijn de doelen die de internationale gemeenschap zich voor 2015 heeft gesteld op het gebied van

armoedebestrijding, vergroting van de onderwijsdeelname enzovoort. Zie www.millenniumdoelen.nl, red.]

Millenniumdoel 1 luidt namelijk 'het uitbannen van extreme armoede en honger'. Gewasverbetering gaat om het creëren van meer toegevoegde waarde op agrarische producten uit ontwikkelingslanden. Op een gezamenlijke missie van LNV en Ontwikkelingssamenwerking naar Uruzgan bespraken wij bijvoorbeeld het substitueren van de papaverteelt door die van fruit, noten en dergelijke. Het is niet gezegd dat het binnen een paar jaar lukt. Maar het feit ligt daar dat in zo'n gebied toch wordt gewerkt aan draagvlak en financiering voor zo'n idee." Dit zou, behalve fruit en noten, ook kunnen gaan om bio-energiegewassen als substituuut voor papaver. Maar als ondernemers daarin willen stappen, zegt Verburg, weten ze dat dit moet worden opgezet in samenspraak met het land zelf.

De minister voor Ontwikkelingssamenwerking, Bert Koenders, riep onlangs dat hij de ORET-subsidiëring [regeling Ontwikkelingsrelevante Exporttransacties, red.] gaat terugschroeven, omdat hij zich afzet tegen wat hij ziet als een gedwongen winkelnering bij het Nederlandse bedrijfsleven. Acht minister Verburg de PSOM-regeling op termijn in gevaar komen? "Ik treed niet in de verantwoordelijkheid van collega Koenders. Maar", aldus Verburg, "ik zeg wel – in het algemeen – wees heel voorzichtig om zo'n instrument zomaar ter discussie te stellen. Wel periodiek de toegevoegde waarde ervan evalueren, en zo nodig herijken, dat is verstandig. Maar geen instrument weggooien dat doet waarvoor het bedoeld is en nog zijn functie heeft."

Internationale profilering

Verburg vindt innovatie in combinatie met duurzaamheid cruciaal in de internationale profilering van 'agrarisch Nederland'. Op zich zijn dit natuurlijk al elementen waarin onze agribusiness sterk concurrerend is. En in die agribusiness zie je al de combinatie van de drie p's: *people, planet, profit*. Dat zal alleen maar worden versterkt, en daar heeft de minister alle vertrouwen in. Tegelijkertijd zegt de minister: "De nieuwe uitdaging waar we voor staan, is het ontwikkelen van de 'groene economie', ook wel *bio-based economy*. In sommige gevallen kan dit neerkomen op de keuze tussen 'Produceer ik voor voedsel of voor energie?'. Gisteren nam ik het *Groenboek energietransitie* van het Platform Groene grondstoffen in ontvangst. Dat bevat een schat aan informatie over dit onderwerp en over perspectieven voor groene economie." (Zie ook het kader, red.)

Nederland importeert steeds meer grondstoffen voor de levensmiddelenindustrie. Voedselkwaliteit dient te allen tijde te worden gegarandeerd. Dat geldt voor export- én importproducten. Vindt Verburg het een belangrijke taak voor de Nederlandse overheid om voedselkwaliteit ook internationaal tot prioriteit te verheffen? "De groeiende vraag naar voedselkwaliteit is ook een kans in de markt. Een voorhoedepositie is prima, maar ook in dit opzicht moet onze koers wel in balans zijn met de rest van de Europese Unie. Ik pleit niet voor een Europese standaard: dat zou enorm veel regelgeving met zich meebrengen en op welk niveau leg je dat dan vast? Er zijn nu 27 lidstaten met verschillende stadia waarin hun economieën zich bevinden." Tot slot: uw hartekreet voor ondernemers in de Nederlandse agribusiness? Verburg: "Behoud en ontwikkel je voorhoedepositie, en opereer daarbij als een maatschappelijk verantwoorde en transparante speler. Dat is cruciaal."

Hans van der Lee

Gerda Verburg (1957) studeerde personeelswerk en arbeidsverhoudingen aan de Christelijke Sociale Academie De IJsselpoort in Kampen. Van 1980-'82 was zij algemeen secretaris van de Christelijke Plattelands Jongeren (CPJ) Zuid-Holland en Noord-Brabant. Daarna was zij tot 1986 belast met het jongerenwerk van de Hout- en Bouwbond CNV. Van 1986-'90 was zij voorzitter van de jongerenorganisatie van het CNV. Vervolgens was zij tot 1997 bestuurslid van het CNV. Van 1998-2007 was mevrouw Verburg voor het CDA lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Op 22 februari jl. werd zij benoemd tot minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in het kabinet Balkenende-IV.

Bio-based economy

Bij bio-based economy staat het gebruik van herwinbare grondstoffen of biomassa in de non-food bedrijfstakken centraal. Voor Nederland is vooral het gebruik van reststromen uit de primaire sector en de voedselindustrie belangrijk.

Het is de ambitie van het Platform groene grondstoffen, dat in 2030 van de gebruikte grondstoffen 30% bio-based is. Volgens de Europese wetgeving moeten de lidstaten streven naar 2% transportbrandstoffen van biologische oorsprong in 2005 en 5,75% in 2010. De huidige kennis van de biochemie maakt het mogelijk producten en materialen van 'groene' grondstoffen te maken, in plaats van fossiele brandstoffen. Ook kunnen via nieuwe processen en met hulp van micro-organismen nieuwe producten worden gemaakt.

Belangrijke nieuwe toepassingen voor het gebruik van biomassa kunnen zijn:

- Kunststof: bijvoorbeeld het gebruik van agrovezel-composieten in autodeuren, biologisch afbreekbaar plastic uit maïs en weekmakers uit suiker voor plastic. Deze toepassingen vereisen samenwerking tussen de agro-industrie en chemische bedrijven;
- Transportbrandstof: bijvoorbeeld bio-ethanol uit rietsuiker. Nadelen zijn de hoge kosten en beperkte milieuvoordelen. Daarom wordt er gewerkt aan een nieuwe generatie biobrandstoffen, waarbij ethanol kan worden gewonnen uit goedkope reststromen als stro, resthout en bermgras;
- Productie van warmte en elektriciteit via co-vergisting van biomassa (biogas) en nieuwe processen als Hydro Thermal Upgrading (HTU). Hierbij wordt biomassa omgezet in zogenoemde biocrude, dat geschikt is als grondstof voor diesel of kerosine.

Het gebruik van groene grondstoffen zal bijdragen aan de oplossing van het klimaatprobleem, het verminderen van de afvalstromen en het terugdringen van de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen. Het maakt de wereld minder afhankelijk van fossiele grondstoffen. Belangrijkste nadeel is dat de kostprijs momenteel nog hoger is dan die van producten uit aardolie. De verwachting is dat het rendement de komende jaren fors kan worden verbeterd.

Voor de bio-based economy vervult het Platform groene grondstoffen een belangrijke rol. Daaraan nemen het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de stichting Natuur en Milieu deel. Het platform publiceerde zojuist zijn visie in het *Groenboek energietransitie*.

Het ministerie van LNV reserveert de komende jaren 1,1 miljoen euro voor haalbaarheidsonderzoeken en nieuwe businessplannen bij middelgrote en kleine ondernemingen. Het gaat daarbij vooral om het gebruik van biomassa voor hoogwaardige, kennisintensieve toepassingen van groene grondstoffen, zoals biopolymeren, biofarma en andere toepassingen. Voorbeelden die nu al bekend zijn, zijn biologisch afbreekbaar hecht draad, bioplastics en weekmakers voor plastics uit suiker.

Statistiek

Landbouw kent vele gezichten en is in vele economieën prominent aanwezig. Vaak zijn daarbij opmerkelijke verschillen en/of prestaties te zien, die soms overzichtelijk in een grafiek of tabel worden gepresenteerd. Verschillen tussen landen of prestaties van sectoren of industrieën in de verwerkende sector enzovoort. Deze rubriek brengt door middel van een grafiek of tabel opvallende prestaties, verschillen en dergelijke voor het voetlicht.

Hieronder vindt u de meest recente ranglijst naar 'het gemak van zakendoen' in landen. Het doel van deze lijst is landen een beleidsinstrument te geven om die dossiers aan te pakken die in het zakelijk verkeer het meest storend werken.

Daarbij gaat het om wet- en regelgeving over het zakendoen. Op gebieden als het starten en beëindigen van een bedrijf, vergunningen, personeel, onroerend goed, kredietverlening, investeringsbescherming, belastingen, grensoverschrijdend handelen, en de handhaving van contracten. De hieronder genoemde website biedt achtergrondinformatie, onder andere in de vorm van landenrapporten.

Het gemak van zakendoen 2007

De tien hoogst en laagst scorende landen plus Nederland

1.	Singapore
2.	Nieuw-Zeeland
3.	Verenigde Staten
4.	Canada
5.	Hong Kong
6.	Verenigd Koninkrijk
7.	Denemarken
8.	Australië
9.	Noorwegen
10.	Ierland
22.	Nederland
167.	Burundi
168.	Centraal-Afrikaanse Republiek
169.	Siërra Leone
170.	Sao Tomé en Príncipe
171.	Eritrea
172.	Congo, Republiek
173.	Tsjaad
174.	Guinée-Bissau
175.	Oost-Timor
176.	Congo, Democratische Republiek

Bron: www.doingbusiness.org (onderdeel van de Wereldbank).

Column

Doeke Faber

'Samen Werken, Samen Leven'

We hebben een nieuw kabinet, en een nieuw regeerakkoord. En hoewel het niet duidelijk is hoe dit akkoord uitpakt, voor de tuinbouwsector lijkt het positief. De tuinbouw kan zich goed vinden in de zes pijlers van het akkoord; vooral de eerste drie.

Ik noem ze even:

- 1) een actieve internationale en Europese rol;
- 2) een innovatieve, concurrerende en ondernemende economie; en
- 3) een duurzame leefomgeving.

Pijler 1 is ons op het lijf geschreven. De tuinbouw heeft de afgelopen jaren meer dan driekwart van zijn producten afgezet op de Europese markt. Ook haalt hij een belangrijk deel van zijn producten van buiten Europa. Daarmee zijn we geworden tot de internationale draaischijf voor de bloemen en planten. Maar... die positie kunnen we alleen maar vasthouden als we blijven innoveren.

Daarom past pijler 2 ook zo goed in ons straatje. Met bijna 2 miljard euro wil de overheid investeren in innovatie: een vermindering van 25% in administratieve lasten, het sneller afhandelen van minder vergunningen, en aandacht voor ondernemerschap en onderwijs. Dat zal onze concurrentie kracht verder versterken.

Een betere mobiliteit en infrastructuur dragen daar overigens ook sterk aan bij, maar juist op dat punt is het regeerakkoord vaag. De kilometerheffing wordt ingevoerd, maar dat is natuurlijk geen garantie voor een betere doorstroming. De Nederlandse tuinbouw, die zijn concurrenten op achterstand zet, mede op basis van slimme effectieve en krachtige logistiek, zal zijn positie verliezen als de overheid zijn verantwoordelijkheid hier niet neemt. Daarom is de extra aandacht voor agrologistiek van minister Verburg een goed teken. En even buurten met minister Eurlings kan ook geen kwaad.

Tot slot pijler 3, de duurzame leefomgeving. Met 1 miljard euro aan overheidssteun moet Nederland één van de efficiëntste en duurzaamste energievoorzieningen ontwikkelen vóór 2020. Maar de tuinbouw is nu al hard aan het werk om de besparingen te realiseren, zowel op het gebied van energie als CO₂, water, elektriciteit en gewasbeschermingsmiddelen. Kortom: het regeerakkoord, wij zijn er klaar voor!

Doeke Faber

Doeke Faber is voorzitter van de Vereniging van Bloemenveilingen in Nederland (VBN). Verder is hij lid van het Dagelijks Bestuur van VNO-NCW. Deze column schrijft hij op persoonlijke titel.

Wilt u reageren? Mail de redactie op i.korving@minlnv.nl

Koelterminal operationeel, nieuw vliegveld in aanbouw

Dubai: logistiek centrum voor agroproducten

Als er in Nederland wordt gesproken over groeimarkten voor de exporterende agribusiness, dan gaat de aandacht veelal uit naar regio's in Midden- en Oost-Europa of Zuidoost-Azië. Relatief weinig aandacht wordt geschonken aan het Midden-Oosten, maar dat is ten onrechte. Het emiraat Dubai wil in de Arabische Golfregio hét logistieke centrum in de versketen worden.

Hoewel de Golfregio qua bevolkingsomvang bescheiden is, voorspelt de WTO dat de regio economisch gezien de op één na snelst groeiende regio van de wereld zal zijn. Het Midden-Oosten is voor zijn voedselvoorziening bijna geheel afhankelijk van voedselimporten. Koeweit zelfs voor 100% in 2006 en een land als Egypte nog altijd voor zo'n 30%.

Het emiraat Dubai – één van de zeven emiraten die samen het land Verenigde Arabische Emiraten vormen – is vast van plan zich te ontwikkelen tot hét regionale distributiecentrum voor het Midden-Oosten en de omliggende regio's. Meegerekend worden het Indiase subcontinent, de GCC-landen (Gulf Cooperation Council: Arabische Golfregio), de rest van het Midden-Oosten en Noordoost-Afrika.

In Dubai groeide de handel in buitenlandse levensmiddelen over de periode 2000-2005 met 30% per jaar. De rond 220 actieve bedrijven uit Dubai in deze sector hebben een gezamenlijke omzet van 1,6 miljard euro per jaar. 60% hiervan bestaat uit import, 20% uit export en nog eens 20% uit re-export. Het belang van deze logistieke functie heeft ook gevolgen voor economische activiteiten in Dubai zelf. Vijf van de zeven grootste *shopping malls* ter wereld staan in Dubai en de bezettingsgraad van de hotels is er 90%. Tegen 2008 zullen er 40 nieuwe vijfsterrenhotels in Dubai zijn bijgekomen, met in totaal 18.000 kamers.

De voorziene verdubbeling van de bevolking naar 3 miljoen inwoners in 2015, maar ook de plannen voor een grote 'cultuurstad' in de VAE-hoofdstad Abu Dhabi, zullen bijdragen aan een eetcultuur met alles erop en eraan. De groei van de franchisesector in het Midden-Oosten bedroeg in 2005 circa 27%. De sector had toen een omzet van rond 10,4 miljard euro. Fast food nam daarvan 40% voor zijn rekening. 45 % van de voedselconsumptie in de Golfregio geschiedt buitenshuis. De importwaarde van voedsel in de VAE bedroeg in 2006 circa 2,3 miljard euro; deze groeit de laatste jaren met 10% per jaar. De totale voedings- en genotmiddelenmarkt in de VAE kende in 2006 een omvang van 4,1 miljard euro. Dat deze ontwikkelingen ook gevolgen heeft voor de handel en import van levensmiddeleningrediënten, is te lezen in de special van dit blad.

Ontwikkelingen in de logistiek

Sinds vorig najaar is in Dubai een nieuwe koelterminal operationeel, die op dit moment nog vooral bloemen verwerkt. Met steun van onder andere Nederlandse deskundigen is deze terminal gerealiseerd bij het bestaande vliegveld. De huidige capaciteit is 18.000 ton verse producten per jaar. Bloemen uit de productiegebieden in Afrika (Kenia) en Azië (Vietnam) worden hier gekoeld opgeslagen en geëxporteerd naar afnemers over de gehele wereld. Het concept wordt momenteel uitgebreid naar andere versproducten, waaronder levensmiddelen. De terminal zal in de nabije toekomst worden ingezet voor de logistiek van alle gekoelde transporten die via Dubai verlopen. De wens om een belangrijke speler te worden in de logistieke versketen lijkt dus reëel.

De hoge olieprijs en de huidige economische *boom* in de Golfregio deden in 2006 samen de overslag van het havenbedrijf Dubai Ports World (Dubai, Jebel Ali, Fujairah en Abu Dhabi) stijgen met 17%. Marktanalisten voorspellen dat het bedrijf de komende vijf jaar met dubbele groeicijfers mag rekenen. Dubai Ports World heeft onlangs P&O overgenomen. Het is daarmee een zeer belangrijke logistieke dienstverlener in de wereld geworden.

Het belangrijkste groeipotentieel ligt in Jebel Ali, waar gewerkt wordt aan een logistieke verbinding tussen de haven en de in aanbouw zijnde nieuwe luchthaven. Deze luchthaven moet in 2009 worden opgeleverd en wordt de grootste ter wereld, met 120 miljoen passagiers en 12 miljoen ton vracht per jaar. (Ter vergelijking: Schiphol vervoert nu 44 miljoen passagiers en 1,4 miljoen ton vracht en is daarmee nummer vier in Europa.) De stad die rondom dit nieuwe vliegveld wordt ontworpen moet circa 1 miljoen inwoners gaan huisvesten.

Ontwikkeling Gulfood

In het kielzog van de logistieke functie van Dubai ontwikkelde zich de levensmiddelenbeurs Gulfood, die begon in 1987. Vorig jaar is Gulfood overgeschakeld van een tweejaarlijkse naar een jaarlijkse beurs. In 2005 telde de beurs 1.730 deelnemende bedrijven uit 59 landen, met 36 nationale paviljoens en 29.100 zakelijke bezoekers uit 127 verschillende landen, waarvan 74 % uit het Midden-Oosten. Deelname groeide dit jaar 40% ten opzichte van 2006. Er werden zo'n 40.000 bezoekers geregistreerd en het vloeroppervlak bedroeg 50.000 m². Nederland was aanwezig met 26 bedrijven.

Parallel aan de beurs werd een conferentie over voedselveiligheid georganiseerd. Hier werd aangekondigd dat de GCC Standardization Organization (GSO) de harmonisatie van de GCC-normen op het gebied van voedselveiligheid en -kwaliteit en de technische regelgeving daarover in de lidstaten zal versnellen. Ook werd vastgesteld dat deze normen en regelgeving gebaseerd worden op de Codex Alimentarius, WTO-afspraken en ISO 22000. De VAE streeft ernaar om in lijn met de EFSA een eigen risicoanalysesysteem te ontwikkelen.

Kansen voor Nederland

Waar liggen volgens de LNV-Raad te Abu Dhabi, Gerard de Vent, nu precies de kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven? "Voor de gehele regio gaat het om export in de breedste zin van het woord: producten, machines én mensen. De vraag naar kennis van de logistieke keten (vervoer, opslag, distributie) van levensmiddelen zal sterk groeien. Ook zal er in de versector worden geïnvesteerd in productiefaciliteiten, zoals in de tuinbouw. Recent ondernamen wij een zogenoemde *hortimission* naar Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten, waaruit vele aanknopingspunten voor de Nederlandse agribusiness naar voren zijn gekomen." Export dus, waarbij behoefte is aan zo ongeveer alle voedingsmiddelen die wereldwijd beschikbaar zijn. Oorzaak: de emiraten zijn een culturele smeltkroes, door de expats en gastarbeiders. 15% van de huidige bevolking van 1,5 miljoen inwoners is autochtoon. De vraag zal nog verder toenemen door de toeristische industrie, waarin nu massaal wordt geïnvesteerd.

*Hans van der Lee, m.m.v. LNV-bureau
Abu Dhabi en Jan Water*

Missie en verslag tuinbouwsector Saoedi-Arabië en VAE

Bij tuinbouw denk je niet direct aan de woestijn, met zijn watertekort, extreme temperaturen en arme grond. Daar voelen witgeklede nomaden en dromedarissen zich thuis. Maar toch is enige tijd geleden een missie onder leiding van directie Industrie en Handel in de Golfstaten de mogelijkheden gaan verkennen. LNV-bureau Abu Dhabi had een programma opgesteld dat een goed beeld gaf van de tuinbouwsector in Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten.

In beide landen gebeurt enorm veel. Met het vooruitzicht dat de olie-inkomsten op termijn opdrogen, wordt gewerkt aan een brede industrie- en handelssector. De plannen voor nieuwe megasteden zijn in onze ogen wellicht erg hoog gegrepen en vergen enorme investeringen. Maar de kans op succes is aanzienlijk, want men heeft het geld en de besluitvorming verloopt snel. Men ziet mogelijkheden en investeert gewoon. De kennis huurt men in. Als het lukt, breidt men uit, en anders niet. Ook de hoge bevolkingsgroei onderstreept de urgentie van groei. Tweederde van de Saoedische bevolking is jonger dan 24 jaar en er is een hoge werkloosheid.

De groei betekent dat er een koopkrachtige vraag is naar hoogwaardige groenten en bloemen, die alleen maar zal toenemen. Er bleek dan ook grote interesse voor Nederlandse producten en technieken. Ook gooien Nederlandse kassen hoge ogen in het streven de verspilling van het schaarse water te verminderen. Er is al een beperkt glastuinbouwareaal, maar men wil dat graag vernieuwen en uitbreiden.

Het enorme potentieel van het gebied weerspiegelt zich letterlijk in de enorme hotels die in Dubai verrijzen. De Saoedi's zijn dat ook van plan. Het is zeker dat er in dit kader voor de Nederlandse agribusinesskansen voor het oprapen liggen.

Meer weten? Het verslag van de *hortimission* van maart jl. is verkrijgbaar bij Lia-Luykx, e-mail a.p.luijkx-visser@minlnv.nl.

Succesvolle matchmaking tijdens handelsreis naar Finland

De Finse markt: klein maar fijn

Regelmatig organiseert een LNV-bureau of de directie Industrie & Handel van het ministerie van LNV een 'handelsmissie' naar een land of regio. Of doet men dit samen. Steeds vaker staat het instrument van individuele *matchmaking* daarin centraal. In concreto is dat het succesvol bemiddelen van een Nederlands bedrijf naar een buitenlandse partner voor samenwerking bij onder andere export. Deze bijdrage – over de recentste reis naar Finland – illustreert de meerwaarde van deelname aan zo'n reis.

Van 10 tot en met 13 september 2006 vond een reis plaats naar Finland in het kader van markt oriëntatie. De zeven deelnemende bedrijven waren: Bosgraaf Apparaten voor de voedingsmiddelen-, genotmiddelen- en zuivelindustrie), Crest Suikerwerken ('snoepgoed'), Delight Food International, InterTrend (interieurbeplanting), Plusfood (kipspecialiteiten), Polak Specerijen en Stegeman (ambachtelijke vleeswaren). LNV-bureau Kopenhagen is ook verantwoordelijk voor Finland en organiseerde de reis samen met Market Link Scandinavia AB.

De deelnemers aan deze reis werden ondergebracht in een hotel in het centrum van Helsinki, van waaruit iedereen gemakkelijk naar zijn afspraken kon vertrekken. Zondagavond 10 september vond een briefing plaats waarbij de deelnemers, naast een toelichting op hun programma, vooral het nodige te horen kregen over de *do's en don'ts* in het Finse zakelijk verkeer (zie kader).

Op maandag ging iedereen op pad, om 's avonds tijdens een gezamenlijk diner de opgedane ervaringen uit te wisselen. Eén van de deelnemers had zelfs een afspraak geregeld voor een collega, die met behulp van Market Link snel werd ingepland. De deelnemers waren vooral verrast door het feit dat ze overal precies op tijd werden opgewacht, met de juiste personen aan tafel. Ook het alomtegenwoordige kopje koffie werd door de deelnemers zeer gewaardeerd. In het algemeen vond men Finland een verrassende ontdekking en de deelnemers hebben goede verwachtingen over de resultaten. Afsproken werd dat de LNV-Raad na een aantal maanden nog eens contact zou opnemen om te horen of er ook daadwerkelijk resultaat was geboekt. Hieronder een impressie.

Eerste resultaten

Stefan Anderson van Bosgraaf Apparaten gaf aan inmiddels ver gevorderd te zijn met een tweetal bedrijven en zei ervan overtuigd te zijn dat het zou gaan lukken.

Namens Crest Suikerwerken zei Carlo de Roo van Alderwerelt al één kleine importeur te hebben. Mogelijk zullen op termijn nog grotere importeurs volgen. Hij kijkt met tevredenheid terug op de missie: "Het is een goed instrument om in kort tijdsbestek de juiste spelers te ontmoeten. Ik was ook zeer te spreken over de voorbereiding en de manier waarop ons bedrijf was geprofileerd bij de Finnen."

Fred Puts van Delight Food International heeft een importeur gevonden voor hun dieetdesserts. De monsters werden goed ontvangen door de klanten.

InterTrend's Ben van Gorp heeft voor half juni a.s. een vervolgreis georganiseerd. Er is al één klant en hij is nog in gesprek met zes anderen. "De selectie van mijn gesprekspartners vond ik 100% raak. Als er een missie in de Baltische staten wordt georganiseerd, wil ik geïnformeerd worden."

Anton Niemeijer van Plusfood heeft door de missie een goed inzicht gekregen in de Finse markt en kan naar zijn zeggen nu veel gericht aan de slag. "Mijn bezoek heeft onze lokale importeur zeer ondersteund en nu al tot nieuwe klanten geleid." Hoewel Plusfood zich traditioneel richt op de foodservicemarkt, heeft het bedrijf nu ook met speciaal ontwikkelde productlijn de retailmarkt in Finland aangeboord. Niemeijer vindt de handelsmissie een

efficiënt instrument – “veel gerichte en relevante contacten in een heel korte tijd” – en beoordeelt de contacten met de andere deelnemers als zeer leerzaam.

Polak Specerijen is nog bezig met twee contacten. Jan Huisman: “In onze branche duurt het meestal één à twee jaar voordat een deal gesloten kan worden. De gesprekken lopen echter zo goed dat ik zeker resultaat verwacht.”

Stegeman heeft inmiddels de eerste order binnen en heeft nog twee bedrijven waarmee de contacten zich veelbelovend ontwikkelen. Het bedrijf is op zoek naar een duurzame partner en zo’n relatie opbouwen duurt vaak wat langer.

Markttrends

Het Euromonitor-rapport *Packaged Food – Finland* behandelt de consumptietrends in Finland voor verpakte voedselproducten tot en met 2005. Dat jaar groeide de totale omzet van deze categorie met 3%.

Met de toenemende arbeidsdeelname van vrouwen, het groter aantal kleinere huishoudens en grotere interesse in ontspanning en recreatie, is de vraag naar meeneemproducten en snelklaarproducten toegenomen. De meest dynamische sectoren in 2005 waren onder andere soep, kant-en-klaarmaaltijden en noedels. De verkopen hiervan groeien met een uitgebreider assortiment in de supermarkten, en het aanbod van meer exotische producten en meer smaken.

De verpakte-voedselmarkt is gefragmenteerd, maar wordt toch gedomineerd door drie grote binnenlandse spelers die samen iets minder dan een derde van de markt in handen hebben. De rest van de markt is verdeeld over talloze kleinere spelers, met elk minder dan 5% marktaandeel. Van oudsher hebben de Finnen een sterke voorkeur voor binnenlands product, boven geïmporteerd voedsel. Super- en hypermarkten waren het belangrijkste afzetkanaal voor verpakte voedselproducten. De populariteit ervan neemt steeds verder toe: tussen 1999 en 2004 steeg het marktaandeel van ‘de supermarkt’ met 3%.

De verwachting voor de periode tot en met 2010 is een groei in verkopen van in totaal 12%. Gezien de redelijke verzadiging van de markt én de prijsconcurrentie onder leidende retailers mag dit indrukwekkend worden genoemd. De concurrentie door middel van private-labelproducten zal toenemen, maar prijsverhogingen matigen.

LNV-bureau Kopenhagen

Finland is met 5,2 miljoen inwoners niet het grootste land van Noord-Europa, maar wel een van de landen die het meest openstaan voor nieuwe producten en nieuwe leveranciers.

Op het gebied van voedingsmiddelen is de Finse markt op zoek naar private-labelproducten, verpakte vlees- en kipproducten, kant-en-klaarmaaltijden, specialty-producten, gezonde varianten op bestaande producten en etnische levensmiddelen. Daarnaast heeft men oog voor voorgesneden, voorbereekte en gemakkelijk te bereiden producten.

De markt voor bloemen en potplanten is redelijk afgedekt, maar dit betekent niet dat er geen interesse is in gesprekken met potentiële nieuwe leveranciers die extra toegevoegde waarde kunnen bieden.

Finland is het enige land in het noorden dat de euro gebruikt. Het land beleeft een sterke economische groei en heeft een uitstekend investeringsklimaat.

Do's en don'ts in Finland

Stijl van zakendoen

- informeel: voornamen worden snel gebruikt, jasjes mogen snel uit;
- wat gezegd wordt, is belangrijker dan wie het zegt;
- eerst is er een kop koffie, daarna begint het serieuze gedeelte;
- men communiceert vriendelijk, maar eerlijk;
- een meningsverschil wordt beleefd maar open gecommuniceerd;
- charisma is verdacht;

- "wat gebeurt er als...?" is een vraag die waarschijnlijk gesteld wordt;
- aanspraken zijn bescheiden, mensen zijn redelijk en gematigd;
- vermijd het verdoen van tijd;
- probeer niet te hard te overtuigen of verkopen;
- onderbreek je gesprekspartner niet;
- een overleg moet eindigen met een afronding;
- wederzijdse overeenstemming moet in acht genomen worden en moet men op kunnen vertrouwen;
- betalingen dienen stipt te worden uitgevoerd.

Verwachtingen

- wees to the point, eerlijk en open;
- wees bescheiden en low-key;
- wees informeel (voornamen, kleding);
- lunch redelijk snel;
- geef de Fin fysiek en mentaal de ruimte;
- kom op tijd;
- vermijd 'losse eindjes';
- houd je woord en stel ze niet teleur;
- luister naar wat er wordt gezegd. Men praat niet veel, maar als ze dit wél doen, is het belangrijk;
- deel je plannen met hen en vraag ze om ideeën;
- stuur kerstkaarten;
- in het Fins is een verklaring een belofte;
- prijs de Zweden of de Russen niet te veel. Vergelijk de Finnen niet met deze volkeren.

Kort graag...

12 vragen aan Meeuwes Brouwer

Door middel van deze rubriek willen we de lezer laten kennismaken met de LNV-raden /-attachés. Veel lezers hebben telefonisch contact en dan is het leuk de persoon die je aan de telefoon hebt, op een andere manier te leren kennen.

Wat staat er op uw visitekaartje?

Meeuwes (M.Y.) Brouwer, Agricultural Attaché. Verder blijkt uit mijn kaartje dat Boekarest mijn standplaats is en dat ik als vertegenwoordiger van het ministerie van LNV behalve in Roemenië ook geaccrediteerd ben in Bulgarije en Griekenland.

Wat heeft u het meest verwonderd bij de kennismaking met uw werkterrein?

De (inkomens)verschillen tussen stad en platteland. Naast vele zeer luxueuze en dure personenauto's, zie je tegelijkertijd paard of ezel en wagen gaan. Kortom, de moderne tijd en grootmoeder's tijd zijn op hetzelfde ogenblik te bewonderen.

Wat kan op uw werkterrein beslist beter?

In Zuid-Oost-Europa ontbreekt het aan samenwerking binnen de agroketens. De kwaliteit en aanvoer van producten zou beduidend beter kunnen als meer wordt samengewerkt.

Wat moet iedereen weten over de landen waar u werkt?

Dat de Europese Unie op 1 januari 2007 circa 30 miljoen consumenten rijker is geworden, dankzij de toetreding van Roemenië en Bulgarije. Beide nieuwe lidstaten bieden vele mogelijkheden voor het Nederlandse agrarische bedrijfsleven.

Wat moet je nooit doen in het land waar u werkt?

Raak niet betrokken in discussies over de geschiedenis in deze Balkan-regio. Verder: verwar Boekarest niet met Boedapest en stel in Bulgarije niet voor om het cyrillisch schrift maar af te schaffen.

En wat juist wél?

Regelmatig je gezicht laten zien, want in Zuid-Oost-Europa draait het om de persoonlijke contacten.

Wat is het toppunt van plezier in uw werk?

Samenwerking en synergie binnen ons LNV-team; een succesfactor voor de resultaten in ons werkgebied.

Noem minstens één dagelijks terugkerende bezigheid?

De wachthoudende gendarmerie voor de Nederlandse ambassade iedere ochtend bij aankomst 'buna dimineata' toewensen, evenals mijn collega's op het bureau een goedemorgen en de Duits sprekende bediende op de ambassade 'ein guten Morgen'.

Wat is uw grootste ergernis?

Het asociale rijgedrag en het voordringen in een rij wachtenden.

Welke wet of regel zou van u onmiddellijk op de helling mogen?

Elke politieke (partij)verandering brengt in deze Europese regio een grote wisseling van posities bij de overheid teweeg, van hoog tot laag. Dit betekent voor ons bureau het opnieuw leggen van contacten en opbouwen van een netwerk.

Wat mist u het meeste van Nederland?

Een rustige bioscoopvoorstelling, zonder dat er tientallen mobiele telefoontjes afgaan. En de mogelijkheid om veilig op straat te fietsen.

Uw sleutelwoord voor de toekomst?

Lees eerst het boek *Toen God verdween uit Jorwerd* van Geert Mak en breng vervolgens een bezoek aan het Roemeense, Bulgaarse en Griekse platteland. Grootmoeder's tijd is hier nu nog te zien, maar dit zal waarschijnlijk snel verdwijnen!

Korte berichten uit het buitenland

AFRIKA

Algerije

LNV-bureau Parijs

> Bedrijvenmissie

Agribusiness op missie

Van 5 tot en met 8 november a.s. vindt een multisectorale bedrijvenmissie naar Algerije plaats. Het doel is het intensiveren van de bestaande economische betrekkingen, het aangaan van nieuwe contacten en het bevorderen van de Nederlandse handel, investeringen en samenwerkingsrelaties.

Ook de sectoren agribusiness en (pluim)vee zijn momenteel sterk in beweging en bieden vele mogelijkheden voor Nederlandse bedrijven. De bedrijvenmissie staat onder leiding van de directeur-generaal voor de Buitenlandse Economische Betrekkingen.

Inlichtingen bij EVD, Jos Hermsen of Koos Backx, tel. 070 - 778 83 68 of 83 23, e-mail: missies@info.evd.nl; of NCH, Nadia Moussaid, tel. 070 - 344 15 76, e-mail: nmoussaid@nchnl.nl.

Marokko

LNV-bureau Madrid

> Landbouwgrond

Pachten landbouwgrond van overheid op komst

Vanaf medio april jl. biedt de Marokkaanse overheid buitenlandse investeerders de mogelijkheid landbouwgrond te pachten voor een periode van zeventien of veertig jaar. Het gaat om een areaal van 40.000 hectare en betreft vooral de teelt van citrusvruchten, olijven en graan, de tuinbouw en de wijnbouw. Bedrijven kunnen inschrijven op maximaal vier projecten. Ze zijn vrij om te kiezen in welke regio ze zich willen vestigen en welke producten ze willen verbouwen, afgezien van enkele al toegewezen product-grondcombinaties. Van geïnteresseerde bedrijven wordt verwacht dat ze ervaring hebben in het ontplooiën van landbouwactiviteiten. Ook worden projectvoorstellen beoordeeld op de omvang van de investeringen, het aantal arbeidsplaatsen en de technische en financiële samenhang van het project. Meer informatie is te vinden op www.agripartenariat.ma.

Korte berichten uit het buitenland

AMERIKA

Mexico

LNV-bureau Mexico

> Tortillaprijs | Suikerriet

Prijsovereenkomst tortilla's verlengd

De Mexicaanse overheid heeft de overeenkomst met voedselproducenten en retailers over de maximumprijs voor maïs en maïsmeel verlengd. Tot 15 augustus kost een kilo maïsmeel 78 dollarcent. De maatregel werd van kracht nadat de stijgende prijzen voor maïs en maïsmeel de voedselprijzen explosief deden stijgen. De overheid vergrootte ook de hoeveelheid maïs die zonder invoerrecht mag worden ingevoerd. Ondanks een stijging van de wereldmarktprijs voor maïs, is Mexico er op deze manier in geslaagd de prijs van dit nationale volksvoedsel te stabiliseren.

Nationaal programma suikerriet

In het licht van de opening van de Noord-Amerikaanse markt in 2008, is er een nationaal programma voor suikerriet op komst. Doel is het tot stand brengen van een meer concurrerende en duurzame sector. Het programma voorziet onder andere in een 2,3% hogere productie van suikerriet, een 3,3% hogere suikerproductie en het omschakelen van 76.000 beregende hectares in geïrrigeerd areaal. Productiedoelstelling voor het jaar 2012 is 5,4 miljoen ton suiker voor binnenlandse consumptie, en nog een 840.000 ton voor de export. Voor wat betreft suikerriet moet de productie stijgen van de huidige 47,3 miljoen ton naar 60,7 miljoen ton, met inbegrip van 6,5 miljoen ton voor de productie van ethanol.

Korte berichten uit het buitenland

AZIË

India

LNV-bureau Delhi

> Agromissie | Retailing | Agrologistiek

Agromissie

Van 14 tot en met 16 maart jl. heeft een gezamenlijke infrastructuur-/agromissie een bezoek gebracht aan New Delhi en Kolkata (het vroegere Calcutta). Het doel van de missie was een nadere oriëntatie op de ontwikkelingen in India. Verder was een belangrijk doel om de Indiase centrale regering en de regering van West-Bengalen te interesseren voor het concept van agrofoodparks en meer geïntegreerde productiemethoden. Hiervoor bestaat veel interesse in India. Verwacht wordt dat de contacten voor Wageningen Universiteit en Research leiden tot concrete businessproposities. In Kolkata organiseerde de Nederlandse ambassade onder grote belangstelling een seminar over *Doing business with the Netherlands*.

Moderne retailing: beter voor boeren

De vice-voorzitter van de Planning Commission van India heeft onlangs gezegd dat zowel boeren als kleine winkeliertjes niet bang hoeven te zijn voor de ontwikkelingen in de retailsector in India. De heer Montek Singh Ahluwalia beweerde dat de huidige situatie, waarin het overgrote gedeelte van voedingsmiddelen verkocht wordt via kleine winkeltjes, de enorme kloof bevordert tussen wat boeren krijgen voor hun producten en wat winkeliers vragen voor diezelfde producten. Het moderniseren van het handelsmechanisme zal de Indiase boeren alleen maar ten goede komen, aldus Ahluwalia. De Planning Commission werkt momenteel aan een nieuwe landbouwstrategie voor India. Deze organisatie is van mening dat er een belangrijke rol weggelegd is voor het bedrijfsleven.

Agrologistiek

De Indiase regering wil zich dit en volgend jaar richten op voedingstechnologie en daarmee een 'revolutie' in de land- en tuinbouw teweegbrengen. Het doel van de overheid is om de land- en tuinbouwproductie te verdubbelen door middel van public-private partnerships in de landbouw en voedingstechnologie. Agrologistiek en met name koude-ketenmanagement zijn tot dusver de 'missing link' geweest in de Indiase landbouw. Momenteel is het zo dat 30% van de landbouwopbrengsten verloren gaat door het gebrek aan een goede infrastructuur. Door de snelle ontwikkelingen in de retailsector en de toenemende vraag naar verwerkte voedingsmiddelen wordt dit probleem steeds nijpender.

Korte berichten uit het buitenland

EUROPESE UNIE

België

LNV-bureau Brussel

> Tomaat | Wijn | Scharreleieren | Automaten | Agrovoedingzone

Roze tomaat

Het kersverse Flandria-label 'Specialty Street' telt een Europese primeur in zijn rangen. De Sweet Pinktomaat onderscheidt zich naast zijn roze kleur door de "vijfde smaak": umami (hartig). De verkoopprijs is drie keer zo hoog als die van de doorsnee tomaat. Er is een exclusieve overeenkomst met De Ruiter Seeds om de Sweet Pink te telen voor de Belgische markt. De huidige weekproductie bedraagt circa 1.000 kg. Op de Aziatische markt is roze van oudsher de standaardkleur voor tomaten. De Ruiter heeft een veredelingsprogramma voor roze tomaten met het oog op vermarkting in Korea en Japan.

Belg drinkt 30 liter wijn

De Belgen dronken vorig jaar 373 miljoen flessen wijn, goed voor ruim 30 liter per hoofd. De waarde van de Belgische wijnmarkt bedroeg 1,13 miljard euro. Uit onderzoek is gebleken dat België de favoriete testmarkt is voor wijnproducenten wereldwijd die een nieuw product willen lanceren. De argumentatie luidt dat de Belgen een volk van kenners en liefhebbers zijn, dat klaar is om er de juiste prijs voor te betalen, aldus het onderzoeksrapport.

Scharreleieren in opmars

In België is het scharrelei bezig aan zijn definitieve opmars. Het cateringbedrijf Sodexho gaat overschakelen op scharreleieren. Volgens Sodexho blijkt uit de eurobarometer immers dat de consument liever geen eieren uit batterijkooien voorgeschoteld krijgt. Het bedrijf verbruikt naar schatting jaarlijks één miljoen eieren. Eerder gingen de supermarktketens Makro, Colruyt, Delhaize en Lidl er al toe over om alleen nog scharreleieren aan te bieden.

'Gezonde' voedselautomaten

Een stop aan de voedselautomaat kan voortaan ook anders. Een portie aardbeien net van het veld, een frisse salade of een potje verse romige yoghurt haal je er nu even eenvoudig uit als een snoepreep of een suikerwafel. Producenten van 'gezonde automaten' kunnen de bestellingen niet meer bijhouden. Vorige week installeerde aardbeienteler Kris Wuyts samen met zijn echtgenote Karin twee automaten met dagverse aardbeien aan zijn bedrijf in het Antwerpse Wechelderzande. In elke automaat zitten 45 bakjes, diezelfde dag geplukt, en elke avond is alles uitverkocht, tegen 3,5 euro voor een halve kilo. Ook melkveehouders Jan Dieltjens en Lief Van Thielen uit Nijlen hebben hun verse hoeveproducten in een automaat gestopt. Twee jaar geleden startten zij met een melkautomaat, sinds vorige maand is er ook een automaat met onder andere yoghurt, botermelk en rijstepap. Drukbezette tweeverdieners of alleenstaanden zijn de doelgroep van de automaten met verse voedingswaren.

Denemarken

LNV-bureau Kopenhagen

> Voedingsmerk | Vleesexport | Varkenstransport | Staldeurverkoop

'Eet meest, eet minder, eet minst'

Onlangs lanceerde de Belgische minister van Familie- en Consumentenaangelegenheden een nieuw voedingsmerk waarmee producten gecategoriseerd worden in de categorieën 'eet meest', 'eet minder' of 'eet minst'. Het zogenoemde Eetmerk is bedoeld als gemakkelijke handleiding voor consumenten om snel te kunnen zien of een product een gezonde keuze is. Bij het merk hoort ook een rekenprogramma. Op basis van vet, verzadigd vet, suiker,

vezels en zout kan per productgroep berekend worden of het een product is waarvan men veel of weinig zou moeten eten. Het staat producenten vrij om het merkje al dan niet te gebruiken. Zweden kent het sleutelgatmerk en Finland heeft een hartvormig merkje om gezonde van minder gezonde producten te onderscheiden.

Vleesexport naar IJsland

Danish Crown werkt aan het verkrijgen van goedkeuring om naar IJsland te mogen exporteren. Het in IJsland gehanteerde quotumsysteem maakt export ingewikkeld. De 304.334 IJslanders vormen misschien niet de grootste afzetmarkt, maar hebben wel een hoge levensstandaard. In 2005 bedroeg de invoer van vlees en vleesproducten 307 ton, met een waarde van € 2,5 miljoen euro. Dat jaar verbruikte de gemiddelde IJslander 82,9 kg vlees, in totaal 24.537 ton. De IJslandse productie was in 2005 circa 8,7 miljoen ton schapenvlees, 5,8 miljoen ton pluimveevlees, 5,3 miljoen ton varkensvlees, 3,5 miljoen ton rundvlees en 762 ton paardenvlees.

Varkenstransport

De organisatie van Deense Slachterijen maakt een einde aan de lange transporten naar Oekraïne en Rusland van zogenoemde SPF-varkens met het eigen transportbedrijf. Dit naar aanleiding van een documentaire waarin varkens in 127 uur over naar een locatie 900 km ten oosten van Moskou geen enkele tijd buiten de transportwagen doorbrachten. Ondertussen werkt ook de Deense overheid aan maatregelen. In 2005-'06 werden 12.751 fokdieren en 9.118 biggen naar Rusland geëxporteerd; naar Oekraïne waren dat respectievelijk 1.134 fokdieren en 19.120 biggen. De ontvangende varkenshouderijen zijn vaak in handen van Deense aandeelhouders. Eén mogelijke oplossing is een 'ruststal' aan de Russische grens, maar op den duur moeten de fokdieren in Rusland worden geproduceerd. 95% van de Deense transporten van varkens duurt korter dan drie uur, maar de vrachtwagens zijn ingericht voor transporten langer dan acht uur. Daaronder vallen de 21 miljoen varkens die in Denemarken naar de slachterijen worden vervoerd. Genoemde uitrusting behelst mechanische ventilatie, sprinklers, rubberen vloeren en zonlichtreflectie, zodat de warmte niet onnodig oploopt. De transportsterfte was in 2006 met 0,011% de laagste in de Europese Unie.

Staldealerverkoop neemt toe

In 1998 waren er 660 boerderijen die hun producten direct aan consumenten verkochten. In 2005 was dat aantal tot 1.206 toegenomen. De belangrijkste reden voor de sterke groei is dat consumenten geïnteresseerd zijn in lokale producten, waarvan precies bekend is hoe deze zijn geproduceerd. Op een speciaal daarvoor opgerichte website is ongeveer een kwart van de winkeltjes te vinden. Vooral kleinere boerderijen hebben relatief vaker verkoop aan huis: 3,6% van de boerderijen kleiner dan 10 hectare, terwijl dat voor bedrijven groter dan 100 hectare maar 1,7% is.

Frankrijk

LNV-bureau Parijs

> Aqualabel | Varkensvlees | DUC in Bulgarije | Biobrandstof

Eén keurmerk vis en aquacultuur: Aqualabel

De vis- en viskweeksector, de visverwerkende industrie en enkele grote Franse, Europese en in derde landen gevestigde producenten hebben zich gebundeld in één keurmerkorganisatie: Aqualabel. Aqualabel heeft zich geassocieerd met Label Rouge, het toonaangevende keurmerk voor hoge-kwaliteitsproducten. Label Rouge telde al 20 producten in de vissector, maar dit betrof voornamelijk op zee gevangen vis (en verwerkte producten hiervan), schaal- en schelpdieren en enkele viskweekproducten (zalm, tarbot en zeebaars). Het initiatief krijgt steun van het Europees Visserijfonds en OFIMER, het Franse marktorgaan voor de visserijsector (ministerie van Landbouw en Visserij).

Varkensvlees 2006

De Franse productie van varkensvlees blijft de laatste jaren stabiel, met circa 2,3 miljoen ton. Het aantal slachtingen nam in 2006 af, maar dit wordt gecompenseerd door de toename van het gemiddelde karkasgewicht. Import en export bedroegen respectievelijk 538.000 en 678.000 ton ofwel +3,9% en +0,8% ten opzicht van 2005. De gemiddelde consumptie/hoofd/jaar bedraagt 34,3 kg (-0,3%). De zelfvoorzieningsgraad is met 106,5% nog steeds hoog.

De exporthandel in levende slachtvarkens neemt met 426.000 dieren toe (+9%) en telt meer afzetgebieden dan voorheen. De traditionele afzetlanden zijn Italië, het Verenigd Koninkrijk en Griekenland. De export naar België en Italië is verder toegenomen, maar ook naar Spanje, nieuw afzetgebied. Spanje importeerde in 2006 42.000 Franse slachtvarkens. Ook werden er meer fokdieren geëxporteerd: 39.000 dieren (+20%). Daarentegen is de balans voor biggen negatief: de import bedroeg 175.000 dieren tegen 75.000 biggen voor export. Niettemin blijft het segment 'delen' in de import (66%) en export (33%) overheersend. 75% van de Franse export van varkensvlees gaat naar de EU (-2%); de exportgroei naar derde landen is met 8% toegenomen tot 148.000 ton. Hiervan gaat 33% naar Rusland (+27%). 23.000 ton vond afzet in Zuid-Korea (+10%).

Pluimveevleesverwerker DUC actief in Bulgarije

DUC, producent van kalkoenvlees, gecertificeerd en standaard kippenvlees en - met een jaaromzet van 99 miljoen euro - 13e op de ranglijst van Franse pluimveevleesverwerkers, gaat samen met een Bulgaarse partner, Roso, in dat land gecertificeerd kippenvlees produceren. De prijs van het vlees zal 30% hoger zijn dan die van standaard kippenvlees. Duc zal broedeieren naar Bulgarije exporteren; het broedproces, het afmesten en de slacht zullen ter plekke plaatsvinden. Het streven is een weekproductie van 100.000 kippen vanaf begin 2008, met als bestemming de Bulgaarse en Roemeense markt.

Biobrandstoffen uit dierlijke vetten

Het destructiebedrijf Saria-Industries France – jaaromzet 230 miljoen euro – heeft aangekondigd in Le Havre 20 miljoen euro te gaan investeren in de bouw van een productie-unit van biobrandstoffen. Dierlijke vetten zullen als grondstof dienen. De productiecapaciteit wordt gepland op 100.000 ton biodiesel. Het project moet een nieuwe afzetmogelijkheid vormen voor de valorisatie van dierlijke bijproducten, afkomstig uit de vleesindustrie.

Inmiddels heeft McDonald's laten weten in dit project geïnteresseerd te zijn. Jaarlijks exporteert McDonald's France via twee verzamelaars van vetten 7.300 ton aan verbruikte oliën naar het Duitse bedrijf Vital voor de productie van biodiesel. De Franse productie van verbruikte oliën door de horecasector wordt geraamd op zo'n 71.000 ton. Hiervan wordt momenteel slechts 26.000 ton verzameld en gevaloriseerd.

Griekenland

LNV-bureau Boekarest

> Verboden maïshybriden

Lijst met verboden maïshybriden uitgebreid

Ondanks de opheffing van het EU-moratorium op genetisch gemodificeerde producten is Griekenland nog steeds van mening dat gmo's een direct gevaar vormen voor het milieu. Waar vele landen van mening zijn dat de schadelijkheid van gmo's geenszins wetenschappelijk bewezen is, vormen voor het Griekse ministerie van Agrarische Ontwikkeling en Voedsel juist wetenschappelijke gegevens de grondslag voor een verbod op de invoer van gmo's in Griekenland. Het verbod op de handel in zaden voor genetisch gemodificeerde hybride maïsproducten omvat nu 47 verboden producten. Belangrijk getuige van de Griekse vastberadenheid is China. De invoer van Bt 63 rijst is namelijk ook verboden. Een drietal ladingen Bt 63 uit China – in totaal 178 ton – bestemd voor verwerking in veevoeder, is recent door de Griekse autoriteiten in beslag genomen.

Korte berichten uit het buitenland

MIDDEN-OOSTEN

Iran

LNV-bureau Abu Dhabi

> Landbouwbegroting | Technologie | Veevoeder

Landbouwbegroting Iran vervijfvoudigd

Het Iraanse begrotingsjaar loopt van 21 maart tot 20 maart. De per juli 2005 opnieuw benoemde minister Mohammad Reza Eskandari kreeg de wind in de zeilen met een begroting die vijf keer zo hoog is als die van het voorgaande jaar. De extra's op de landbouwbegroting zijn bestemd voor:

- Financiering en laagrentende leningen voor het investeren in de landbouw en agro-industriële projecten;
- Zelfvoorziening op nationaal niveau;
- Budgetten voor agro-industriële projecten in voedselverwerking, verpakking en irrigatie;
- Machines en apparatuur voor lokale productie, met technologieoverdracht als verplichte clausule in contracten met buitenlandse partners.

Technologie aardappel-, zaaigoed- en groenteproductie

Iran produceert circa 20 miljoen ton zomergewassen en groenten per jaar en is daarmee meer dan zelfvoorzienend. Er zijn plannen deze productie met 7 miljoen ton uit te breiden en daarmee te gaan exporteren. Naast de Golfregio wordt gekeken naar Centraal-Azië, Irak en Afghanistan. Het belangrijkste gewas is de aardappel (4,5 miljoen ton). Daarna komen tomaat (4,5 miljoen ton), ui (1,5 miljoen ton), bladgroenten (2,5 miljoen ton) en zomergewassen (2,7 miljoen ton).

Voor de aardappelteelt is men op zoek naar een drastische uitbreiding van de productie. De aardappelconsumptie is nu 48 kg/hoofd/jaar en zou omhoog kunnen. De grote wens is te komen tot een eigen lokaal pootgoedprogramma met een eigen onderzoeksinstituut en proefvelden. Men zou natuurlijk ook graag Nederlandse input zien in de vorm van pootgoedtechnologie en menskracht.

Er is nu een areaal van 6.500 hectare kassen voor de groenteteelt beschikbaar. Iedere provincie heeft de beschikking over een percentage van de begroting voor kassenbouw, om daarmee de werkgelegenheid te bevorderen en het groeiseizoen te verlengen.

Veevoedersector

De Iraanse markt voor veevoeder ontwikkelt zich razendsnel. De huidige vraag is 14 miljoen ton per jaar, waarvan 6 miljoen ton mengvoer. De pluimveesector vraagt hiervan 7 miljoen ton per jaar en kent een groei van 6 á 10 % per jaar. 50% van de grondstoffen wordt geïmporteerd uit Brazilië, Canada en China. Het probleem hierbij is dat het aanbod niet stabiel is, omdat er geen meerjarige afspraken zijn. Daarbovenop komt het gebrek aan kwaliteitscontrole van de invoer, onder andere vanwege het ontbreken van een referentielaboratorium. Nederlandse bedrijven uit de sector spelen hier juist nú op in, met lokale investeringen en leveringen van machines, installaties en knowhow.

De organisatie IFDAC profileert zich steeds meer als de ketenregisseur voor de ketens in de dierlijke productie.

Link bekeken

Informatiesysteem eurowet

Achter de website <http://www.eurowet.eu> gaat het Advies- en informatiebureau voor de Agribusiness en de Voedings- en Genotmiddelenindustrie Eurowet schuil. Het is een unieke database met gecodificeerde teksten van de Europese en Nederlandse wetgeving. Alles is on-line, dus geen papieren abonnementen, tegen betaling uiteraard. Inloggen met je unieke inlogcode en de gewenste wettelijke regelingen komen op het scherm. Ruim 26.000 pagina's bevat het systeem al. Op welke wetgeving kunt u een abonnement nemen? Hier komen de belangrijkste thema's: de Nederlandse warenwet, EU-wetgeving op het gebied van Diervoeders, Dierlijke Producten, Levensmiddelen, Douane, Milieu, Plantaardige Producten, en Structuurfondsen. Dit alles in de Nederlandse taal. De Levensmiddelenwetgeving is ook in het Engels beschikbaar. De wetgeving wordt dagelijks ververs. Combinaties van abonnementen zijn mogelijk. Er is een wekelijkse e-mailservice over gewijzigde en nieuwe wetgeving en documentatie. Kortom, al die ingewikkelde wetgeving wordt een stuk toegankelijker via deze databank.

Laatste nieuws

China, een grootmacht in aardappelland

Met 20% van de wereldproductie is China het grootste aardappelproducerende land ter wereld. In 2005 was de productie naar schatting 73 miljoen ton en werd er op 4,8 miljoen hectare aardappel geteeld. De top-vier provincies, Binnen-Mongolië, Gansu, Yunnan en Guizhou, zijn goed voor 45% van de Chinese productie. In China wordt de aardappel vooral gebruikt voor verse consumptie of verwerkt als puree, zetmeel en veevoer. De laatste tijd wordt de consumptieaardappel steeds vaker eerst verwerkt. Er worden steeds meer nieuwe producten ontwikkeld.

Als reactie op de invoering van wetgeving waarin de minimale grond per teler is voorgeschreven, hebben veel Chinese aardappeltelers machines geïntroduceerd. Hoewel de opbrengst per hectare de afgelopen jaren sterk is gestegen, is het gemiddelde van 16 ton per hectare nog steeds erg weinig vergeleken met het Nederlandse gemiddelde (43 ton per hectare). Verwacht wordt dat het gebruik van kwalitatief beter pootgoed, betere gewasbescherming en de introductie van nieuwe aardappelrassen de opbrengst nog verder zal laten groeien.

Kansen in de verwerkende industrie

De hoeveelheid aardappels die verwerkt wordt, is relatief laag in China. Ongeveer 5-10% van de aardappels wordt verwerkt, terwijl dat percentage in Westerse landen rond 60% ligt. Enkele internationale aardappelverwerkende ondernemingen hebben zich al gevestigd in China, maar hun producten zijn vaak nog van matige kwaliteit door de lage kwaliteit van de grondstof. De vier belangrijkste aardappelproducten zijn zetmeel, chips, friet en puree. De zetmeelbranche beslaat 20% van de aardappelverwerkende industrie, maar bedient slechts 25% van de binnenlandse vraag. De chipsmarkt wordt gedomineerd door internationale ondernemingen die er de afgelopen jaren in zijn geslaagd door grote marketinginspanningen de populariteit van chips te verhogen. Het grootste gedeelte (70%) van de friet in China wordt geïmporteerd of door buitenlandse ondernemingen op eigen landbouwgrond in China verbouwd. De pureemarkt groeit met 20% per jaar en het binnenlandse aanbod is niet voldoende om aan de vraag te voldoen, waardoor het grootste deel geïmporteerd wordt uit de Verenigde Staten, Canada en Europese landen.

Groeipotentieel in de consumptie

De consumptie van aardappels per hoofd van de Chinese bevolking is met 35 kg wat laag vergeleken met Westerse landen (gemiddeld 63 kg). Dit betekent een groot potentieel voor groei. Gestegen inkomens en een snel groeiende markt voor fast food hebben gezorgd voor een groei van 40% in de aardappelconsumptie. Het Chinese ministerie van landbouw verwacht dat in 2010 ongeveer 10% van de bevolking in de steden en kustprovincies (130 miljoen mensen) aardappels zal zien als primaire levensmiddelen. Dit maakt de Chinese consument vergelijkbaar met de Nederlandse.

Internationale handel

In 2004 importeerde China 69.874.985 kg aan aardappelproducten met een waarde van 39,3 miljoen euro. Het land exporteerde 195.399.657 kg voor een waarde van 31,6 miljoen euro. Aan de invoer van pootgoed en onbewerkte aardappels heeft China strenge fytosanitaire voorschriften verbonden, waardoor invoer op dit moment zeer moeilijk tot niet mogelijk is.

Perspectieven

Samen met de brancheverenigingen Nivap en FME/GMV is het ministerie van LNV overtuigd van de mogelijkheden voor het Nederlandse bedrijfsleven om te profiteren van de ontwikkelingen in de Chinese aardappelkolom. Vraag naar teelttechnieken, bewaring en opslag, machines, verwerkingslijnen, managementsystemen zijn voorbeelden waarop het Nederlandse bedrijfsleven kan inspringen.

Handelsmissie China, juni 2007

LNV-bureau Peking organiseert in samenwerking met Nivap en FME/GMV van 10 tot en met 16 juni a.s. een handelsmissie naar China. Tijdens de reis zullen in Peking en de provincies Binnen-Mongolië en Heilongjiang veldbezoeken en matchmaking-bijeenkomsten plaatsvinden. Bij deze laatste activiteit worden op basis van het zoekprofiel van het Nederlandse bedrijf potentiële Chinese partners gezocht. Voor meer informatie en aanmelding: Richard van den Bergh, directie Industrie & Handel, tel. 070 – 378 42 46, e-mail r.w.c.van.den.bergh@minInv.nl, of LNV-bureau Peking, tel. 0086 10 8532 0260, e-mail pek-lnv@minbuza.nl, of kijk op www.nlpekagr.com.

Handelsmissie Hongarije, juni 2007

Van 25 tot en met 27 juni organiseert het NCH in nauwe samenwerking met Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Nederland, het ministerie van LNV en Unicotec Kht. in Hongarije een handelsmissie naar Zuid-Hongarije (de regio Szeged). Hier liggen kansen voor verschillende soorten van samenwerking tussen Hongaarse en Nederlandse bedrijven in de glastuinbouw, varkenshouderij/bio-energie en de agrologistiek. Voor de eerste twee sectoren geldt dat in dit gebied goedkoop geproduceerd kan worden en er voldoende ruimte is. Voor de logistieke sector geldt dat de recente realisatie van de nieuwe snelweg M5 en een nieuwe brug bij Boedapest de distributie richting Rotterdam en Hamburg interessant maakt. Het aantal plaatsen voor deelname is beperkt. Informatie: Arie Veldhuizen, tel. 070 – 351 70 90, e-mail a.veldhuizen@minInv.nl.

Seminar Agribusiness met India

India is voor het ministerie van LNV een belangrijk land voor samenwerking; de economie groeit met gemiddeld 7 à 8 % per jaar. Er liggen goede mogelijkheden om ervaringen met betrekking tot de agrifoodsector te delen. De expertise van het Nederlandse bedrijfsleven en de Nederlandse kennisinstellingen sluit aan bij de huidige ontwikkelingen in de (stedelijke) economie van India.

Wat zijn nu de succesverhalen over samenwerking met en investeren in India? Maar ook: wat loopt er moeizaam en wat zou er kunnen worden versterkt? Om antwoord te krijgen op deze vragen organiseert LNV op woensdagmiddag 20 juni a.s. een seminar. Bijdragen worden geleverd door onder andere Hans Wolff, de LNV-Raad in India, Rajesh Srivastata van Rabobank India, directeur Douwe Zijp van Nunhems bv en directeur Arjen Simons van de Wageningen UR Agrotechnology & Food Sciences Group.

Het seminar zal plaatsvinden op woensdag 20 juni vanaf 12.30 uur in Nieuwspoor, Lange Poten te Den Haag. Voor nadere informatie en deelname kunt u contact opnemen met Esther Rijken, tel. 070 – 378 43 39, e-mail e.rijken@minInv.nl.

Grote conferentie en beurs

De Chinese vleesmarkt van dichtbij bekeken

Dit jaar vindt van 14 tot 17 september a.s. de Pork Conference van het International Meat Secretariat (IMS) plaats in Nanjing (China, Jiangsu-provincie). Vanuit Nederland zijn de Productschappen Vee, Vlees en Eieren PVE hierbij betrokken en ook de grote Nederlandse bedrijven zullen hun opwachting maken. De locatie van deze internationale bijeenkomst is niet voor niets gekozen. Door een snelle groei van de vleesproductie staat China nu in de top-3 van wereldproductie: voor varkens- en lamsvlees op nummer 1, voor pluimveevlees op plaats 2 en voor rundvlees op nummer 3.

De Chinese vleessector is nog volop in ontwikkeling en door de stijgende inkomens zal ook de consumptie snel stijgen. Deze ontwikkelingen bieden kansen voor het bedrijfsleven:

productie- en verwerkingfaciliteiten worden gemoderniseerd en uitgebreid en er is vraag naar kwaliteits- en borgingssystemen. Aansluitend op de IMS-conferentie vindt onder auspiciën van China Meat Association de China Meat Industry Exhibition plaats (17 tot en met 20 september). Dit is dé Chinese beurs op het gebied van vleesverwerking, bijproducten enzovoort. Alle Chinese topbedrijven zijn aanwezig en er zijn inzendingen vanuit de Verenigde Staten, Australië, Duitsland en Ierland. Ook Nederland zal hier niet ontbreken. Samen met PVE zal LNV-bureau Peking het meereizende bedrijfsleven een programma aanbieden. Naast de IMS-conferentie en de beurs is er gelegenheid voor veldbezoeken en matchmaking met potentiële Chinese partners. Voor meer informatie en aanmelding: Richard van den Bergh, directie Industrie & Handel, tel. 070 – 378 42 46, e-mail r.w.c.van.den.bergh@minlnv.nl, of LNV-bureau Peking, tel. 0086 10 8532 0260, e-mail pek-lnv@minbuza.nl, of kijk op www.nlpekagr.com.

Nieuw marktrapport en seminar

Kansen in tuinbouwsector Kroatië en Servië

In opdracht van LNV-bureau Zagreb is een marktrapport opgesteld over de tuinbouwsector van Kroatië en Servië en de kansen die zij biedt voor de Nederlandse agribusiness. De groente- en fruitsector in Kroatië staan voor grote uitdagingen. In de komende jaren worden investeringen verwacht waarvan het Nederlandse bedrijfsleven kan profiteren, met name door leveranciers van koelsystemen, sorteer- en verpakkingsmachines en uitgangsmateriaal. In Servië heeft Nederland een zeer goede naam op het gebied van tuinbouw. De grote vraag naar groentezaden en plantmateriaal voor de fruitteelt - met name naar Nederlands product - biedt mogelijkheden bij uitstek voor Nederlandse agribusiness. Ook kan de Nederlandse agribusiness in samenwerking met een Servische partner de voordelen benutten van de tariefvrije zone om de Russische markt te bedienen. Op woensdag 13 juni zullen de uitkomsten van het rapport door DLV Plant worden gepresenteerd en zal LNV-raad Oscar Meuffels de (agrarische) ontwikkelingen in Servië en Kroatië toelichten. Het seminar vindt plaats in het SER-gebouw in Den Haag van 10.00 tot 12.00 uur. Voor meer informatie over dit seminar kunt u contact opnemen met Alison Middleton, tel. 070 – 378 54 66, e-mail a.j.middleton@minlnv.nl. Het rapport is per e-mail verkrijgbaar bij mevrouw Lia Luijkx, e-mail a.p.luijkx-visser@minlnv.nl.

Tuinbouwmissie Mexico, 4 - 9 november 2007

Van 4 tot en met 9 november a.s. zal het NCH in opdracht van de EVD een gemengde handelsmissie organiseren naar Mexico. Aangezien het tuinbouwcluster hierin uitdrukkelijk kan worden meegenomen, heeft het ministerie van LNV zich hierbij aangesloten. Het zal de matchmakingactiviteiten van het NCH ondersteunen en waar mogelijk de deelnemers uit de land- en tuinbouw extra begeleiden.

De missie zal van 4-6 november in Mexico-Stad en omgeving bestaan uit bedrijfsbezoeken, een seminar en individuele matchmaking. Van 7-9 november is er een gesplitst programma: een deel van de missie zal de tuinbouwbeurs Agroalimentaria in Guanajuato bezoeken, waar ook individuele gesprekken op de stand van het ministerie van LNV kunnen worden georganiseerd. Als alternatief kan men kiezen voor een matchmaking-programma in de stad Monterrey.

Meer informatie vindt u op www.handelsbevordering.nl. Informatie over de tuinbouwtenoonstelling is beschikbaar op www.expoagroto.com. Kosten van deelname bedragen € 500 excl. BTW. Direct inschrijven is mogelijk op www.evd.nl/cpa/mexico. Uiterste datum van inschrijving is 30 juni a.s. Voor meer informatie kunt u eventueel ook terecht bij Jochem Porte van het ministerie van LNV, tel. 070 – 378 44 28, e-mail j.porte@minlnv.nl.

Tuinbouwmissie Marokko, december

Van 3-7 december a.s. is er een tuinbouwmissie naar Marokko. Dan wordt in Agadir de internationale tuinbouwvakbeurs Sifel georganiseerd. Onder andere voor bedrijven in zaden, kassenbouw, irrigatiesystemen, groenten en fruit, bloemen, verpakkingen en bestrijdingsmiddelen een unieke gelegenheid contact te maken met lokale partners. Meer informatie: de LNV-Raad voor Marokko, Carel Heringa, tel. 0034 91 353 7521/20, e-mail mad-lnv@minbuza.nl; Homa Ashtari, I&H/LNV, tel. 070 - 378 44 60; fax: 070-378 7123; e-mail: h.ashtari@minlnv.nl. Over de organisatie: Patricia Cleophas, NCH, tel. 070 - 344 15 12, e-mail pcleophas@nchnl.nl